

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) เพื่อศึกษาพฤติกรรม การรับรู้ความสามารถของตนเอง พฤติกรรมการสนับสนุนทางสังคมและพฤติกรรมการปฏิบัติตนของ มารดาในระหว่างตั้งครรภ์ที่มาฝากครรภ์และคลอดทารกน้ำหนักน้อยกว่าเกณฑ์ คือน้อยกว่า 2,500 กรัม ในระหว่างตั้งครรภ์ไม่มีโรคแทรกซ้อนใดๆ

ประชากรที่ศึกษา

ประชากรที่ศึกษาคือ มารดาที่ตั้งครรภ์ปกติไม่มีภาวะเสี่ยงหรือไม่มีโรคแทรกซ้อนใด ๆ ในระหว่างตั้งครรภ์ ซึ่งมาฝากครรภ์และคลอดทารกในโรงพยาบาลแม่และเด็ก ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพ เขต 10 จังหวัดเชียงใหม่ ในสัปดาห์หลังคลอดสามัญ ผู้วิจัยเจาะจงเลือกเอามารดาตั้งครรภ์ปกติไม่มี ภาวะเสี่ยง ซึ่งมาฝากครรภ์และคลอดทารก ออกมาน้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม ในโรงพยาบาลแม่ และเด็ก ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 10 จังหวัดเชียงใหม่

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1. แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลของหญิงมีครรภ์ ซึ่งได้ข้อมูลจากการสอบถามสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับอายุ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ลักษณะครอบครัว จำนวนครั้งของการตั้งครรภ์ อายุครรภ์ น้ำหนักทารก อาการของ ทารกและเพศของทารกแรกคลอด
2. แบบสอบถามพฤติกรรม การรับรู้ความสามารถของตนเอง ซึ่งผู้วิจัยดัดแปลงจากแบบ วัด Self-Efficacy Scale ของชีเรอร์และคนอื่น ๆ (Sherer et al., 1982) จำนวน 23 ข้อ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

2.1 เป็นแบบสอบถามที่ ประกอบด้วยข้อความที่เกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของ
ตนเองโดยทั่วไป จำนวน 17 ข้อ คือ ข้อที่ 1-17

2.2 เป็นแบบสอบถามที่ ประกอบด้วย ข้อความที่เกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของ
ตนเองด้านสังคม จำนวน 6 ข้อ คือ ข้อที่ 18-23

ในการตอบแบบสอบถาม ให้กลุ่มตัวอย่างประเมินด้วยตนเอง ในแต่ละข้อความผู้ตอบ
ต้องเลือกเพียงคำตอบเดียว ที่ตรงกับความรู้สึกนึกคิดของผู้ตอบมากที่สุด ลักษณะคำตอบเป็น
มาตราส่วนประมาณค่า 5 อันดับ ดังนี้

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง เมื่อผู้ตอบเห็นว่าข้อความนั้นไม่ตรงกับความรู้สึกของผู้ตอบเลย

ไม่เห็นด้วย หมายถึง เมื่อผู้ตอบเห็นว่าข้อความนั้น ไม่ตรงกับความรู้สึกนึกคิดของผู้ตอบเป็นส่วนมาก

ไม่แน่ใจ เลย ๆ หมายถึง เมื่อผู้ตอบไม่แน่ใจว่ามีความคิดเห็น หรือความรู้สึกนึกคิด
อย่างไรกับข้อความนั้น

เห็นด้วย หมายถึง เมื่อผู้ตอบเห็นว่าข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกนึกคิดของผู้ตอบเป็น
ส่วนมาก

เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง เมื่อผู้ตอบเห็นว่าข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกนึกคิดของผู้
ตอบทุกประการ

การให้คะแนนแบบวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองซึ่งเป็นแบบวัดที่มีข้อความทั้งทาง
บวกและทางลบ จึงแบ่งเกณฑ์ในการให้คะแนนดังนี้ คือ-

		ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้คะแนน	1	5
ไม่เห็นด้วย	ให้คะแนน	2	4
ไม่แน่ใจ เลย ๆ	ให้คะแนน	3	3
เห็นด้วย	ให้คะแนน	4	2
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้คะแนน	5	1

ส่วนเกณฑ์ของคะแนนรายข้อและ โดยรวมซึ่งกำหนดจากจุดกึ่งกลางของคะแนน 5 ระดับ
ของแบบวัดมีดังนี้

คะแนนเฉลี่ยที่อยู่ในช่วง 1.00 – 1.49 หมายถึง มีการรับรู้ความสามารถของตนเองอยู่ใน
ในระดับต่ำ

คะแนนเฉลี่ยที่อยู่ในช่วง 1.50 – 2.49 หมายถึง มีการรับรู้ความสามารถของตนเองอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ

คะแนนเฉลี่ยที่อยู่ในช่วง 2.50 – 3.49 หมายถึง มีการรับรู้ความสามารถของตนเองอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยที่อยู่ในช่วง 3.50 – 4.49 หมายถึง มีการรับรู้ความสามารถของตนเองอยู่ในระดับค่อนข้างสูง

คะแนนเฉลี่ยที่อยู่ในช่วง 4.50 – 5.00 หมายถึง มีการรับรู้ความสามารถของตนเองอยู่ในระดับสูง

การให้ระดับการรับรู้ความสามารถของตนเอง ของแบบสอบถามรายชื่อ ข้อคำถามทางบวกจะแปลความหมายตามข้อคำถามนั้น ตัวอย่างเช่น “การมีเพื่อนโดยใช้ความสามารถของตัวเองในการผูกมิตร” มีระดับการรับรู้ความสามารถของตนเองค่อนข้างสูง แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าเขาสามารถมีเพื่อนโดยใช้ความสามารถของตัวเองในการผูกมิตรค่อนข้างสูง แต่ข้อความทางลบจะแปลความหมายกลับกันจากข้อคำถามนั้น ตัวอย่าง เช่น “เป็นการยากสำหรับฉันที่จะมีเพื่อนใหม่” มีระดับการรับรู้ความสามารถของตนเองค่อนข้างสูง แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าเขาสามารถมีเพื่อนใหม่ได้ไม่ยาก

3. แบบสอบถาม พฤติกรรมการสนับสนุนทางสังคม (Support Behavior Inventory) สร้างโดยบราวน์ (Brown 1986 : 4 - 9) ซึ่งใช้แนวคิดในการสนับสนุนทางสังคมของเฮาส์ (House 1981) แบ่งพฤติกรรมการสนับสนุนเป็น 4 ด้าน คือ 1. การสนับสนุนทางด้านอารมณ์ 2. การสนับสนุนด้านการกระทำ 3. การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร 4. การสนับสนุนทางด้าน วัตถุสิ่งของ การเงิน หรือเวลา แบบสอบถามนี้มี ทั้งหมด 11 ข้อ ผู้วิจัยปรับให้เป็น 12 ข้อคือข้อคำถามว่าได้ร่วมสุขร่วมทุกข์แยกเป็น ได้ร่วมสุขและได้ร่วมทุกข์ ให้หญิงหลังคลอดประเมินตนเองย้อนไปตอนคลอดระยะของการตั้งครรภ์ว่า มีความรู้สึกพึงพอใจ พฤติกรรมของผู้ให้การสนับสนุนมากน้อยเพียงใด ลักษณะคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 6 อันดับ คือ พึงพอใจมากที่สุดให้ 6 คะแนน และไม่พึงพอใจมากที่สุดให้ 1 คะแนน จากพฤติกรรมทั้ง 12 ข้อ จะให้หญิงตั้งครรภ์ประเมินจากแหล่งสนับสนุน 4 แหล่ง แหล่งที่ 1 คือ สามี แหล่งที่ 2 คือ มารดา แหล่งที่ 3 คือ กลุ่มญาติพี่น้อง ได้แก่ บิดาของตนเอง บิดามารดาของสามี ญาติพี่น้องของตนเอง หรือ ญาติ พี่น้อง ของสามี รวมทั้งบุคคลอื่นที่อาศัยอยู่ในบ้านเช่น เด็กรับใช้ แหล่งที่ 4 คือ เพื่อนบ้าน หรือเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา โดยแหล่งสนับสนุนเหล่านี้ อาจจะมี หรือไม่มีก็ได้ แต่ถ้ามีให้หญิงหลังคลอด ให้คะแนนแก่ผู้ให้

การสนับสนุนทุกรายด้วย คะแนนการสนับสนุน จะมีคะแนนตั้งแต่ 12 - 72 คะแนน หญิงตั้งครรภ์ที่มีแหล่งการสนับสนุนเพียง 1 แหล่ง คือ สามี 2 แหล่ง คือ มารดา และสามี จะมีคะแนน 24-144 คะแนน ถ้าหากมีแหล่งสนับสนุน 3 แหล่ง จะมีคะแนน 36 - 216 คะแนน ถ้าหากมีแหล่งสนับสนุน 4 แหล่ง จะมีคะแนน 48 - 288 คะแนน คะแนนมากหมายถึง ได้รับการสนับสนุนทางสังคมมาก

การหาความเที่ยงตรงของเครื่องมือ บรรานัน ได้นำเครื่องมือให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา แล้วนำไปทดสอบกับหญิงตั้งครรภ์ ในระยะไตรมาสที่ 2 และ 3 และคู่สมรส 313 คู่ ข้อคำถาม 45 ข้อ แบ่งข้อย่อยตามชนิดของการสนับสนุนทั้ง 4 ชนิด เมื่อนำข้อย่อยของแต่ละชนิดมาหาความสัมพันธ์รายข้อพบความสัมพันธ์ในแต่ละชนิดค่อนข้างสูง ดังนี้ การสนับสนุนด้านอารมณ์ = .40 - .69 การสนับสนุนด้านการประเมินเปรียบเทียบกับพฤติกรรม = .43 - .60 การสนับสนุนด้านข่าวสาร = .44 - .66 และการสนับสนุนด้านวัตถุ การเงินหรือเวลา = .49 - .75 และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างชนิด พบว่ามีความสัมพันธ์กันสูงมาก ตั้งแต่ .89 - .92 วิเคราะห์ ความเที่ยงหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาชได้ .97 จึงปรับปรุงตัดพฤติกรรมที่ซ้ำซ้อนออกการนำเครื่องมือของบรรานัน มาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำมาดัดแปลงแล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางการพยาบาล 1 ท่าน แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านแม่และเด็ก 2 ท่าน รองศาสตราจารย์และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ด้านจิตวิทยา 3 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ 2 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ปรับปรุงตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ นำไปทดลองใช้กับกลุ่มมารดาหลังคลอดทารกออกมา มีน้ำหนักน้อยกว่าเกณฑ์ คือ น้อยกว่า 2,500 กรัม เพื่อปรับปรุงแก้ไข แล้วจึงนำไปหาค่าความเที่ยงจากกลุ่มหญิงหลังคลอด 10 ราย ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาช = .71 และเมื่อนำไปทำการศึกษาจากประชากรที่ศึกษาจริงได้ค่าความเที่ยง = .71

4. แบบสัมภาษณ์พฤติกรรมการปฏิบัติตนของหญิงตั้งครรภ์ ผู้วิจัยได้ดัดแปลงมาจากแบบประเมินที่ใช้ในการวัดความพร้อมในการดูแลตนเองทั้งหมดที่เกิดจากการตั้งครรภ์ แบบประเมินมีข้อคำถามทั้งหมด 43 ข้อ ผู้วิจัยประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติตนของหญิงมีครรภ์โดยการสัมภาษณ์ แบบประเมินกำหนดให้คะแนนคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่าแบบกำหนดเป็นตัวเลข 4 อันดับ คือ 0 - 3 คะแนน 0 หมายถึงไม่ปฏิบัติเลย จนถึงมีการปฏิบัติ คะแนนรวมทั้งหมดอยู่ระหว่าง 0 - 129 คะแนน คะแนนรวมมาก หมายถึงหญิงมีครรภ์ปฏิบัติตนในระหว่างตั้งครรภ์อยู่ในเกณฑ์ดี ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ไปทดสอบความตรงตามเนื้อหา โดย

5. ผู้วิจัยรวบรวมและตรวจสอบความครบถ้วนถูกต้องของข้อมูลจากแบบสอบถาม ทั้ง 4 ชุด และนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS For Windows ประกอบด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป นำมาแจกแจงความถี่ หาค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละในแต่ละข้อคำถาม
2. คะแนนพฤติกรรมการรับรู้ความสามารถของตนเอง นำมาแจกแจงความถี่ หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในแต่ละด้านและแต่ละข้อคำถามและ โดยรวม
3. คะแนนพฤติกรรมการสนับสนุนทางสังคม นำมาแจกแจงความถี่ หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในแต่ละด้านและแต่ละข้อคำถามและ โดยรวม
4. คะแนนพฤติกรรมการปฏิบัติตน นำมาแจกแจงความถี่ หาค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละในแต่ละข้อคำถาม